Madáretetőnk vendégei

(összeállította: Roznerné Nándorfy Nóra tanárnő)

Közeleg a tél és kertjeinkben, parkjainkban, játszótereken telelő madarak már nehezen találnak enni valót maguknak. Egyre több faj kerül veszélybe, segítsünk a fennmaradásukban, hogy gyönyörködhessünk látványukban, hangjukban.

Madárkalács készítése

Hozzávalók:
- napraforgómag, dióbél, zabpehely….
- marhafaggyú,
- 1ek napraforgóolaj

Adj egy adag olvasztott zsiradékhoz két adag magot, vagy magkeveréket. Amikor kezd megdermedni, de még alakítható, formálj belőle gombócokat, kötözd hálóba,majd függeszd fel egy faágra.
Fontos, hogy a magokra csak annyi zsiradékot önts, amennyi az összeragasztásukhoz szükséges. Ha túl sokat öntessz, a zsír és a magkeverék esetleg különválik. Tartós hidegben a sertészsír is használható, nagyon hideg időben pedig a még folyékony madárkalácsot egy fenyőfa ágaira is rá lehet csorgatni, ahol szépen megszilárdul.

Nagy fakopáncs (Dendrocopos major)

A leggyakoribb harkályfajunk, amely a városok kertjeiben, parkjaiban sokfele fészkel, ahol sok idős fa található.

A többi harkályfajtól az arcmintázata alapján különböztethető meg, a fehér pofafoltját a bajuszsávból kiinduló vékony fekete csík vágja

ketté, amely egészen a tarkóig felnyúlik
A nemeket könnyen megkülönböztethetjük a tarkó alapján, a hímeken egy élénkpiros folt található, a tojókon ez a folt hiányzik, tiszta fekete a tarkójuk.

December vége felé már kezdődik a párválasztás időszaka, ilyenkor sokfele találkozhatunk kergetőző, hangoskodó harkályokkal. A kemény téli hidegekben rendszeresen megjelenik az etetőn is, **szalonnával és madárkaláccsal** kertünkbe csalogathatjuk.

Vörösbegy (Erithacus rubecula)

Egyik legmutatósabb énekes madarunk, amely főleg domb-, és hegyvidéki erdeink patakvölgyeinek jellegzetes költőfaja. Szívesen megtelepszik nagyobb kertek, parkok viszonylag zavartalanabb részein, ahol előnyben részesíti a borostyánnal benőtt élőhelyeket.

Gyönyörű énekét már március végétől, hallhatjuk, egyik legszebbike a hazai madárfajokénak. Igen rejtett életmódú madár, bokrok, cserjék alatt bujkál, de ha türelmesek vagyunk, megfigyelhetjük, amint rovarokért és pókokért ki-kiugrál a bokrokból.

Ilyenkor télen előszeretettel húzódnak be kertekbe,parkokba az északi országokból telelni hozzánk érkezett vörösbegyek.

Almával, sajtdarabkákkal vagy egyéb **konyhai maradékkal** segíthetjük a zord, téli napok átvészelését.

Fekete rigó (Turdus merula)

Egyike a leggyakoribb városi énekesmadarunknak. Nálunk vonuló madár, amely a telet a Földközi-tenger mellékén tölti, de enyhébb teleken a városi madarak áttelelnek. Számuk az ősz folyamán északi országokból érkezett madarakkal bővül, amelyek nálunk töltik a telet.

A hím narancssárga csőre és koromfekete tollruhája alapján könnyen megkülönböztethető a barnás színezetű és piszkos-sárga csőrű tojó példányoktól.

Fákra helyezett **almával**, illetve az etető vagy a bokrok alá szórt **konyhai maradékkal** szoktathatjuk kertünkbe.

Barátcinege (Parus palustris)

Kifejezetten erdei cinke faj, de nagyobb kertek és parkokban is megtelepszik

A hím és a tojó azonos színezetűek, koromfekete sapkával és torokfolttal, alsóteste piszkosfehér, míg dolmánya és szárnya barnás-szürke színezetű. Jellegzetes dé-dé-dé hangjával hívja fel magára a figyelmet.
Télen vegyes cinegecsapatokban gyakran láthatjuk az erdőkben, és az etetőn is szívesen megjelenik társaival, ahol leginkább **olajos magvakat** fogyaszt.

Széncinege (Parus major)

Leggyakoribb cinegefajunk, városok kertjeiben, parkjaiban szinte bárhol találkozhatunk vele.

A többi cinegefajtól könnyen megkülönböztethetjük a tiszta fekete fejtető, torok és tarkó alapján és nagy fehér pofafoltjáról. Háta zöldes, szárnyfedői és farka kék színezetű, alsóteste élénksárga, amelyet széles fekete mellszalag vág ketté, ez alapján lehet a nemeket is meghatározni, a hímeknek sokkal vastagabb és szélesebb ez a szalag, mint a tojókon.

Olajos magvak, szalonna és madárkalács rendszeres kihelyezésével az etetők mindennapos vendége lesz.

Kék cinege (Parus caeruleus)

Gyakori cinegefajunk. Jellegzetes égszínkék sapkával és szárnyfedőkkel, zöldes háttal és sárga alsótesttel. Fehér arcfoltját sötétkék keret szegélyezi és egy vékony fekete csík osztja ketté. A hímeket és tojókat terepen nehéz meghatározni, de hímek ragyogóbb és élénkebb kék színűk alapján térnek el a tojó példányoktól.

Télen vegyes cinegecsapatokban járják a városok kertjeinek, parkjainak az etetőit, ahová **madárkaláccsal, szalonnabőrkével és olajos magvakkal** szoktathatjuk őket.

Csuszka (Sitta europaea)

Gyakori erdei madárfaj, amely leginkább az öreg, odvas fákban gazdag erdőrészeket szereti, de városokban is sokfele találkozhatunk vele kertekben, parkokban, temetőkben, ahol nagyobb, idősebb fákat talál fészkeléshez.
Odúlakó madár. Szinte kizárólag a fák törzsén vagy vastagabb ágain láthatjuk, amint harkály módjára kúszik a fákon, miközben lárvákat, rovarokat keresgél a fák repedéseiben. Az egyetlen madárfajunk, amely képes a fán fejjel lefelé is mozogni.

A madár felsőteste palaszürke, alsóteste narancsos-rozsdás színezetű, hosszú fekete szemsávval és hegyes, árszerű csőrrel.

Télen gyakran megjelenik az etetőn, ahol elsősorban napraforgómagot fogyaszt.

Tengelic (Carduelis carduelis)

Stiglic néven is ismert, tarka kis pintyféle, amely gyakran fészkel parkokban és kertekben, főleg lombhullató, ritkábban örökzöld fákon. Állandó madarunk.
Fekete-fehér-piros arcáról, világosbarna hátáról és fekete szárnyain keresztül húzódó széles sárga szárnycsíkjáról könnyen felismerhető.
A nemek nagyon hasonló színezetűek, nem lehet őket meghatározni.

2017-re a tengelicet az **Év madarának** választották.
Ha házilag kívánjuk őket etetni, akkor arra kell felkészülnünk, hogy termetéhez képest viszonylag sokat eszik. Egy-két madárka beül az etetőbe és az egész napját ott tölti, kisebb-nagyobb megszakítással

Csíz (Carduelis spinus)

Az északi országok jellemző pintyfaja. Magyarországon az Északi középhegységben, a Kőszegi és a Soproni hegységben fészkel elszórtan. Télen nagy csapatokban jelenik meg hazánkban, főleg az égeresekben és nyírfákon, ugyanis ezeknek a fáknak a termései a legjelentősebb táplálékforrásai.

A madarak zöldessárga színűek, sávozott háttal és testoldallal, a hímek fejteteje és torka fekete. A tojók fakóbb színűek a hímeknél, a fekete fejtető és a torok fekete színe hiányzik. Fekete szárnyukon széles sárga szárnycsík látható.
Etetőn ritkán jelennek meg, de ha nem találnak a szabadban természetes táplálékot, akkor szívesen fogyasztanak **pintyeleséget** vagy **olajos magvakat**.

Süvöltő (Pyrrhula pyrrhula)

Egyik legszebb, a pintyfélékhez tartozó énekesmadarunk, amely tőlünk északabbra fekvő országok és a szubalpin régió fészkelő madara. Főleg tűlevelű vagy ritkábban elegyes erdőkben telepszik meg. Magyarországon elszórtan fészkel, lucosokban az Északi középhegységben, és a Kőszegi -, Soproni hegységben.

A nemek egyértelműen meghatározhatók, a hím egész alsóteste és arca rózsás-pirosas, palaszürke háttal és fekete sapkával, a tojó alsóteste viszont szürkésbarna színű és szintén fekete sapkája van. Mindkét nem szárnyai feketék, fehér szárnyfolttal és széles fehér farcsíkjuk van, amit röptében lehet leginkább jól látni.

Szeptembertől április elejéig igen gyakori, csapatos téli vendég – az év ezen szakában a magashegységi, valamint az északi költőállományok délre vonulnak, hogy a zord időszakot a Kárpát-medencében töltsék.

Az etetőn ritkán mutatkozik, inkább parkok, kertek ostorfáinak, juharfáinak és japánakácainak termését fogyasztja.

Meggyvágó (Coccothraustes coccothraustes)

Középhegységeink és dombvidékeink gyakori fészkelője, főleg lombhullató erdőkben és gyümölcsösökben költ. Ősszel és a tél folyamán kisebb csapatokba verődik és ilyenkor a városok kertjeiben és parkjaiban is rendszeresen megjelenik.

Igen nagy termetű madár, vastag, robosztus csőréről, (ami a meggy , cseresznye és egyéb magok feltörésére szolgál), rózsaszínes tollazatáról, sötétbarna hátáról és fekete-fehér szárnyairól könnyen felismerhetjük. Röptében jól látható a széles fehér szárnycsíkja..

Télen elsősorban bogyókat, terméseket eszik, de az etetőn is szívesen megjelenik napraforgómagért.